

OB S A H

<i>Předmluva</i>	5
<i>Ú V O D</i>	9
KAPITOLA I.	
<i>Předmět filosofie</i>	9
1. Základní otázka filosofie. Materialismus a idealismus jako hlavní směry ve filosofii	10
2. Předmět marxistické filosofie. Vztah filosofie k jiným vědám	21
3. Dialektický a historický materialismus — ideová zbraň revolučního proletariátu	31
KAPITOLA II.	
<i>Boj materialismu a idealismu v dějinách filosofie předmarxistického období</i>	39
1. Naivní materialismus a spontánní dialektika starověkých národů	39
2. Materialismus XVII.—XVIII. století a jeho boj proti náboženství a idealismu. Metafysická metoda	51
3. Hegelova idealistická dialektika a Feuerbachův materialismus	60
4. Materialismus a dialektika revolučních demokratů XIX. století	81
KAPITOLA III.	
<i>Vznik a vývoj marxistické filosofie</i>	89
1. Historické podmínky vzniku marxistické filosofie. Marx a Engels — velcí tvůrci dialektického a historického materialismu	89
2. Podstata revolučního zvratu který způsobil marxismus ve filosofii	99
3. Tvůrčí charakter marxistické filosofie a její rozvinutí V. I. Leninem	106

ČÁST PRVNÍ

Dialektický materialismus

KAPITOLA IV.

Hmota a formy její existence 113

1. Hmota 113
2. Pohyb hmoty 125
3. Prostor a čas 135
4. Jednota světa 148

KAPITOLA V.

Hmota a vědomí 156

1. Vědomí — vlastnost vysoce organizované hmoty 156
2. Vědomí — odraz hmotného světa 163
3. Kritika „teorie symbolů“. Objektivní pravda 176
4. Řeč a myšlení 184

KAPITOLA VI.

Zákonitá souvislost jevů skutečnosti 190

1. Vzájemná souvislost jevů. Příčina a účinek 190
2. Zákon jako forma souvislosti jevů. Jedinečné, zvláštní a obecné 198
3. Nutnost a nahodilost 210
4. Možnost a skutečnost 216

KAPITOLA VII.

Základní zákony dialektiky. Zákon přechodu kvantitativních změn ve změny kvalitativní 222

1. Dialektická teorie vývoje 222
2. Kvantitativní a kvalitativní změny a jejich vzájemný přechod 227
3. Jednota evoluční a revoluční formy vývoje. Skoky 238
4. O mnohotvárnosti forem přechodu od staré kvality k nové kvalitě 244

KAPITOLA VIII.

Zákon jednoty a boje protikladů 249

1. Věci a jevy jako jednota protikladů. Boj protikladů jako zdroj vývoje 250
2. Vnitřní a vnější rozpory 260
3. Zvláštnosti různých rozporů 265
4. Obsah a forma; vznik a řešení rozporů mezi nimi 272

KAPITOLA IX.

Zákon negace negace. 278

1. Podstata a úloha dialektické negace v procesu vývoje 279
2. Vzestupný charakter vývoje a jeho formy 284

KAPITOLA X.

Dialektika procesu poznání

1. Dialektika jako teorie poznání. Dialektická a formální logika	293
2. Vzájemný vztah smyslového a racionálního v poznání. Podstata a jev	298
3. Dialektika abstraktního a konkrétního, logického a historického	309
4. Formy myšlení a jejich úloha v poznání	315
5. Praxe jako základ poznání a kritérium pravdy	321
6. Dialektika absolutní a relativní pravdy	327

ČÁST DRUHÁ

Historický materialismus

KAPITOLA XI.

Historický materialismus jako věda o zákonech vývoje společnosti

1. Předmět historického materialismu	335
2. Vznik historického materialismu revolucí ve společenské vědě	341
3. Charakter zákonitostí společenského života, vývoje společnosti	349
4. Historická zákonitost a uvědomělá činnost lidí. Svoboda a nutnost	354
5. Stranickost historického materialismu	358

KAPITOLA XII.

Materiální výroba — základ společenského života

1. Úloha práce při vzniku společnosti a v jejím životě	367
2. Geografické prostředí a vývoj společnosti	370
3. Význam růstu obyvatelstva ve vývoji společnosti	376
4. Způsob výroby materiálních statků. Výrobní síly a výrobní vztahy	383
5. Určující úloha způsobu výroby při změně forem společenského života	389

KAPITOLA XIII.

Dialektika výrobních sil a výrobních vztahů

1. Závislost výrobních vztahů na charakteru výrobních sil	393
2. Působení výrobních vztahů na vývoj výrobních sil	397
3. Vývoj rozporů mezi výrobními silami a výrobními vztahy za kapitalismu	404
4. Vzájemná souvislost výrobních sil a výrobních vztahů za socialismu	410

KAPITOLA XIV.

Základna a nadstavba společnosti

1. Pojem základny a nadstavby společnosti. Určující úloha základny ve vztahu k nadstavbě	421
2. Převrat v základně a nadstavbě společnosti	431
3. Aktivní úloha nadstavby	435

KAPITOLA XV.

Třídy, třídní boj, stát

1. Definice tříd	439
2. Vznik tříd. Třídní struktura společnosti a její závislost na způsobu výroby	443
3. Třídní zájmy a třídní boj. Třídy a strany	451
4. Stát jako produkt nesmiřitelnosti tříd a orgán třídní nadvlády	456
5. Formy třídního boje a třídní organizace proletariátu	463
6. Úloha marxistické strany v třídním boji proletariátu	468
7. Nevyhnutelnost likvidace tříd. Světově historické poslání proletariátu	475

KAPITOLA XVI.

Sociální revoluce jako zákonitost změny společensko-ekonomických formací

1. Sociální revoluce, jejich příčiny a význam v dějinách společnosti	483
2. Odlišnost socialistických revolucí od jiných revolucí. Socialistická revoluce a diktatura proletariátu	490
3. Podmínky socialistické revoluce v epoše imperialismu	496
4. Vzájemný vztah demokratických a socialistických přeměn v epoše imperialismu a proletářských revolucí	501
5. Vztah ozbrojeného boje a forem pokojného boje o moc. Rozmanitost forem diktatury proletariátu	505
6. Přechodné období od kapitalismu k socialismu	512
7. Třídy a stát za socialismu	517
8. Komunistická strana jako vedoucí síla v systému diktatury dělnické třídy	524
9. Soužití socialismu s kapitalismem a nevyhnutelnost vítězství socialismu ve všech zemích	528

KAPITOLA XVII.

Společenské vědomí a jeho úloha v životě společnosti

1. Společenské vědomí jako odraz společenského bytí. Třídní charakter ideologie	538
2. Formy společenského vědomí	546
3. Společenská psychologie a ideologie. Společenské a individuální vědomí	561
4. Relativní samostatnost vývoje společenských věd	567
5. Význam idejí ve společenském vývoji	576
6. Úloha socialistické ideologie v boji za vítězství komunismu	580

KAPITOLA XVIII.

Úloha lidových mas a osobnosti v dějinách

1. Lidové masy jako rozhodující síla ve vývoji společnosti a tvůrci historie	586
2. Úloha osobnosti v dějinách	594
3. Úloha vůdců dělnické třídy v revolučním hnutí	601

KAPITOLAXIX.

<i>Hlavní směry soudobé buržoazní filosofie a sociologie</i>	607
1. Charakteristické rysy soudobé buržoazní filosofie a sociologie	607
2. Soudobý subjektivní a objektivní idealismus	617
3. Filosofie dějin soudobé buržoazie	625
4. Teorie „faktorů“ a „sfér“ společenského života	630
5. Zkušenostní čili empirická sociologie	634
6. Psychologický směr v sociologii	636
7. Teorie „sociální stratifikace“ soudobého kapitalismu	638
8. Některé problémy mezinárodních vztahů ve výkladu buržoazních sociologů	645

<i>ZÁVĚR</i>	649
--------------	-----